

Наталія Захарчин

кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України, політології та права
Національного лісотехнічного університету
України (НЛТУ)

**ТЕРИТОРІАЛЬНО-АДМІНІСТРАТИВНІ ЗМІНИ
У ЛЬВІВСЬКОМУ ПОВІТІ У 1920-х. – ПОЧ. 1930-х рр. ХХ ст.:
ПРИЄДНАННЯ ПРИМІСЬКИХ ГМІН ДО “ВЕЛИКОГО ЛЬВОВА”
ТА СТАВЛЕННЯ ДО ЦЬОГО ПРОТИВНИКІВ ПРОЕКТУ**

© Захарчин Н., 2017

Розглядається один з етапів територіально-адміністративних змін у Львівському повіті у міжвоєнний (1918–1939 рр.) період. Приміські села (гміни) планувалось приєднати до Львова з огляду на соціально-економічну, політичну та правову доцільність. Навколо проекту створення “Великого Львова” точились дискусії серед прихильників та противників розширення меж міста. Проаналізовано аргументи сторін, що охоплюють економічні, соціальні, адміністративні та ін. аспекти питання.

Ключові слова: місто, “Великий Львів”, повіт, гміна, проект, реформа.

Наталья Захарчин

**ТЕРРИТОРИАЛЬНО-АДМИНИСТРАТИВНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ
В ЛЬВОВСКОМ УЕЗДЕ В 1920-х – НАЧ. 1930-х гг. ХХ ст.:
ПРИСОЕДИНЕНИЕ ПРИГОРОДНЫХ ГМИН К “БОЛЬШОМУ
ЛЬВОВУ” И ОТНОШЕНИЕ К ЭТОМУ ПРОТИВНИКОВ ПРОЕКТА**

Рассматривается один из этапов территориально-административных изменений в Львовском повете (уезде) в межвоенный (1918–1939 гг.) период. Пригородные села (гмины) планировалось присоединить к Львову, учитывая социально-экономическую, политическую и правовую целесообразность. Вокруг проекта создания “Великого Львова” велись дискуссии среди сторонников и противников расширения границ города. Проанализированы аргументы сторон, охватывающих экономические, социальные, административные и др. аспекты вопроса.

Ключевые слова: город, “Великий Львов”, повет, гмина, проект, реформа

Natalia Zakharchyn

Candidate of Historical Sciences
Associate Professor, Department of History of Ukraine
Political Science and Law
National Forestry University of Ukraine (NLTU)

**TERRITORIAL AND ADMINISTRATIVE CHANGES IN LVIV POVIT
IN 20TH – THE BEGINNING OF THE 30TH OF THE XX CENTURY:
CONNECTING COUNTRY GMINAS TO “THE GREAT LVIV”
AND OPPONENTS’ OF PROJECT ATTITUDE TO THIS**

In the article one of the phases of territorial and administrative changes in Lviv povit in the interwar (1918–1939) period is analysed. The suburban villages (gminas) were planned to

connect with Lviv because of the socially-economical, political and legal expedience. There were many discussions about the project of “The Great Lviv” creation between opponents and supporters of it. There are analyzed both sides arguments about economical, administrative and other aspects of the problem.

Key words: town, “The Great Lviv”, povit, gmina, project, reform.

Постановка проблеми. Сьогодні громадськість та органи державного управління активно обговорюють питання, пов'язані з об'єднанням сільських громад, а також з перспективою розширення меж Львова, алгоритмом формування його передмість та створення (відновлення) міської агломерації [1–4]. Львівська міська рада активно ініціює розгляд питання про розширення меж Львова як із депутатським корпусом [5, 6], так із 18 населеними пунктами, які “затиснули місто в щільне кільце” [7]. При цьому не уникнути конфліктних ситуацій, оскільки як приміські громади, так і місто Львів мають свої, нерідко діаметрально протилежні підходи. Відтак історичний досвід ставлення громад міжвоєнного Львівського повіту до вилучення з їх складу низки територій на користь міста надзвичайно актуальний і сьогодні.

Аналіз дослідження проблеми. Історіографія питання доволі обширна. Формування територіально-адміністративного статусу Львова розглядає М. Долинська, яка переважно досліджує зміни, що відбувались у Львові у XIV – XVIII ст.ст., частково у XIX ст. Однак міжвоєнному реформуванню меж міста присвячується недостатньо матеріалу [8]. Ю. Богданова описала та дослідила основні етапи формування містобудівної концепції розвитку Львова кінця XIX – початку XX ст. Особливу увагу дослідниця приділила міжвоєнному періоду та конкурсу “Великий Львів” [9]. Існують праці, присвячені архітектурним планам сучасного та минулого Львова [10–14]. Проте у жодній з них не розглянуто ставлення до проекту розширення меж Львова громад приміських гмін.

Мета статті. Висвітлення проблемних питань реорганізації адміністративного устрою Львова у 20–30-х рр. минулого століття та конкретна практика їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. На початку 20-х рр. XX ст. поновилося жваве обговорення проекту оновлення територіально-адміністративного та архітектурного стану Львова. Подальше збільшення міської території (ідея утворення т.зв. “Великого Львова”) мало відбуватися за рахунок приміських гмін Львівського повіту. А такі гміни, як Замарстинів, Клепарів, Кривчиці, Левандівка та інші, розташовувались у безпосередній близькості до Львова. Вони фактично були продовженням міста, так би мовити, “спальним районом” для робітників, що були задіяні у Львові або у промислових підприємствах тих гмін. На протигагу іншим, більш віддаленим територіальним одиницям повіту, названі гміни були розвинуті в промисловому плані, маючи тісний як культурний, так і економічний зв'язок із містом.

Природно, що розширення границь Львова та тісні зв'язки приміської зони з ним привели до появи проекту приєднання найближчих територіально гмін до міста. Плани щодо розширення меж Львова, створення проекту “Великого Львова” були відомі з др. пол. XVIII ст., і час від часу поставали на порядку денному, тісно переплітаючись як із збільшенням кількості міського населення, зростаючою економічною доцільністю змін, так, і, наприклад, із певними суспільно важливими подіями (поява залізниці).

На поч. 20-х рр. XX ст. процес розширення меж Львова активізується з появою проектів перспектив розвитку Львова Ігнація Дрекслера (голови обмірно-регуляційного відділу технічного департаменту магістрату) та Тадеуша Толвінського (професора містобудування Варшавської політехніки) [9, с. 166–167]. 8 лютого 1924 р. проектант запропонували перспективу розвитку Львова членам III секції (громадських робіт) міської ради, регуляційної комісії [9, с. 167]. Як І. Дрекслер, так і Т. Толвінський пропонували приєднати приміські гміни до міста, внаслідок чого територія Львова мала зрости до 192 км² [9, с. 169].

У своїй праці “Великий Львів” Ігнацій Дрекслер, зокрема, наводить аргументи “за” та “проти” розширення меж міста. Позитивними моментами ініціатор проекту вважав, по-перше,

приєднання місцевих органів влади до міського управління, що надасть більші фінансові можливості як приєднаним територіям, так і місту. По-друге, покращиться гігієнічний стан приєднаних територій внаслідок побудови та вдосконалення тут відповідних об'єктів (каналізації, системи водопостачання тощо). По-третє, значно покращиться ситуація з суспільною безпекою, якою займатиметься Дирекція поліції у Львові, із запровадженням обов'язкових правил з безпеки для новоприєднаних територій. У галузі будівництва гміни отримують нові будівельні норми щодо будівництва, охорони та надання нових архітектурних форм будівлям. Для населення пропонувались значні розширення у сфері комунікації із рештою міста, розвиток шкіл, промислу. У територіальному плані І. Дрекслер також бачив позитивні зміни – вирівнювання границь міста, адже, “обрис границь з усіх сторін аномально пошарпаний” [15, с. 63, 64]. Одним з найпереконливіших аргументів проти розширення Львова проєктант вважав фінансові можливості [15, с. 64].

Якщо у міській Раді Львова це питання знайшло підтримку більшості, то у повітовому управлінні ініціативу сприйняли неоднозначно та навіть вороже. Можновладці пропонували 9 підміських гмін приєднати до міста Львова, з них 6 загалом (Замарстинів, Знесіння, Голоско мале, Клепарів, Кульпарків і Сігнівка) та 3 гміни частково: Кривчиці (з Яловцем), Козельники і Білогорща (з Левандівкою).

Львівський повітовий відділ з повітовою радою та деякі приміські громади активно виступали проти. Рада повіту, обґрунтовуючи свою позицію, надсилала листи до Міністерства внутрішніх справ, де доводила непотрібність такого виділення. Вказувалися декілька причин непотрібності такого приєднання.

По-перше, це національні показники, які будуть змінені не на користь польської нації. Відсоток поляків у повіті із вилученням названих гмін мав зменшитися до 44,29 % (від 47,6 %). Відповідно, непольське населення у відсотковому відношенні мало збільшитися від 52 до 55,7 %. Такі зміни мали, на думку Ради повітової, негативно вплинути на виборчий процес та загалом на формування польського національно-державницького тла у повіті.

Другою причиною безперспективності та шкідливості виокремлення гмін вважали фінансові мотиви. Доходи повіту значною мірою залежали від оподаткування приміських гмін. Підльвівські гміни були найбільш розвинені у промисловому плані (порівняно із рільничим характером усього повіту), а отже, і фінансово благополучні. “Підсумовуючи усі вищі найважливіші мотиви, які примусили Повітову Раду до внесення того протесту, цілком ясно впливає, що приєднання гмін приміських до міста Львова біднить повіт як під виглядом народовим, так і під виглядом фінансовим, що з певністю потягне за собою значні труднощі в охороні інтересів народових, також упадок господарки та адміністрації повіту”, – зазначалось у листі повітової Ради до міністра внутрішніх справ від 19 березня 1925 р. [16, арк. 3]. Лист було підтримано громадою найбагатшої приміської гміни – Знесіння, де також висловлювалось недоцільність передбачених адміністративно-територіальних змін [16, арк. 4].

Загалом гміни Львівського повіту потребували додаткового фінансування. В гмінах обирались Ради, які не мали достатнього персоналу для виконання своїх функцій. Якщо гмінну Раду у міських та підльвівських гмінах поділяли на комісії для здійснення громадських, господарських та адміністративних функцій з відповідною кількістю службовців, то віддалені від міста гміни мали лише одного писаря на декілька населених пунктів [17, арк. 2.]. Із значними складнощами давалося гмінам фінансування різних сфер життєдіяльності, зокрема, утримання шкіл. Отже, із приєднанням економічно самодостатніх та соціально розвинутих приміських гмін повітове управління втрачало і значну фінансову складову своєї діяльності.

Критикували проєкт вилучення гмін з Львівського повіту і промисловці та підприємці, які мали відповідну промислово-фабричну власність під Львовом. Найбільше переживали за збільшення оподаткування підприємств [18, арк. 8–9]. Таких підприємств було доволі багато (порівняно з іншими гмінами повіту) саме у приміських гмінах. Так, наприклад, у Левандівці функціонували фабрика лікерів, тартак “Pollak”, фабрика металовиробів та акумуляторів “Metall”, фабрика паркету “Alfa”, пекарня з 3 змінним режимом роботи [19, арк. 8]. А у Знесінні працювали фабрика горілок та лікерів, фабрика “Ультрамарин”, склозавод “Ceramika”, хімічний заклад “Strem”, Акціонерне товариство нафтового

промислу та природного газу, фабрика консервів Зигмунда Рукера та підприємство з очищення спирту з фабрикою горілки, лікерів та рому в Знесінні [19, арк. 9].

Після обговорення проекту розширення меж Львова, переговорів із владою приміських гмін, Магістрат міста запропонував Раді Міністрів РП 26 червня 1926 р. власний план приєднання навколишніх територій. А 11 квітня 1930 р. дев'ять сіл (6 повністю та 3 частково) було приєднано до Львова розпорядженням Ради Міністрів [20]. Обсяг Львівського повіту зменшився до 127 581 79 га і в адміністративному плані поділявся на 128 гмін та три містечка [17, арк. 64]. Населення повіту, згідно з переписом 1931 р., становило 142 800 осіб [21, с. 3]. А під час перепису 1921 р. тут було зафіксовано 149 551 особу [21, с. X]. З цього випливає, що у кількісно-особовому вимірі повіт, ймовірно, втратив понад 6 тис. населення (6751 осіб) – навіть без врахування демографічного приросту.

Пізніше повітове староство, характеризуючи економічний розвиток повіту, зазначало, що “повіт Львівський втратив характер промислового через вилучення з нього і приєднання до “Великого Львова” приміських гмін, в яких концентрувався немалий промисел фабричний повіту” [23, арк. 17].

Висновки. Отже, проект “Великого Львова” було запропоновано для розширення меж міста, яке зростало кількісно та економічно розвивалось. Різко негативно висловлювались проти проекту зацікавлені сторони – групи, які були зацікавлені у нарощуванні свого економічного потенціалу поза межами міста, та адміністративне керівництво гмін.

Територіально-адміністративні зміни у регіоні не обмежувалися реформуванням меж Львова. У майбутньому пропонувалось реорганізувати увесь Львівський повіт об'єднанням 127 гмін індивідуальних у 14 гмін зборових (zbiogowuch), що потребує подальшого наукового вивчення та аналізу.

1. Русанова І. В., Шульга Г. М. Концептуальні основи територіального планування / І. В. Русанова, Г. М. Шульга, М. М. Габрель, Й. Й. Головач, М. Б. Шилич // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”: Архітектура. – 2001. – № 429. – С. 108–111. 2. Лозинський Р. М.; Костюк І. М. Сучасні межі Львівської міської агломерації / Р. М. Лозинський, І. М. Костюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. – 2011. – 2. – С. 55–60. 3. Ревунова І. Львів перетвориться на “Великий Львів”. Мерія оприлюднила плани зі створення агломерації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zaxid.net/lviv_peretvoritsya_na_velikiy_lviv_n1407141 4. Ревунова І. “Це не приєднання, а об'єднання”. Що означатиме створення львівської агломерації? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zaxid.net/tse_ne_priyednannya_a_obyednannya_n1407254 5. 22-га сесія 6-го скликання УХВАЛА № 4968 від 14.07.2015 . Про зміну і встановлення меж м. Львова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www8.city-adm.lviv.ua/inTEAM/Uhvaly.nsf/9315c344519dd559c2256bb50042bc5c/6255adb751b19bafc2257e89004b7ca0?OpenDocument> 6. Процак Х. Робоча група має напрацювати документ щодо врахування інтересів Львова у процесі формування об'єднаних територіальних громад Львівської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://city-adm.lviv.ua/news/government/235083-robocha-hrupa-maie-napratsiuvaty-dokument-shchodovrakhuvannia-interesiv-lvova-u-protsesi-formuvannia-obiednanykh-terytorialnykh-hromad-lvivskoi-oblasti> 7. Ревунова І. Львів приросте клаптями. Місто обмінюється територіями з навколишніми селами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zaxid.net/lviv_priroste_klaptyami_n1378095 8. Долинська М. Формування і розвиток території Львова: зміни адміністративно-територіального поділу міста в XIII–XXI століттях / М. Долинська // Львів: місто – суспільство – культура: Збірник наукових праць. / за ред. О. Аркуші, О. Вінниченка, М. Мудрого. – Т. 10. – Ч. 1. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016. – С. 13-30. 9. Богданова Ю. “Великий Львів” – фантазія реальності чи здійснена химера? / Ю. Л. Богданова // Вісник національного університету “Львівська політехніка. – 2004. – № 505. – С. 164–173 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9607/1/22.pdf> 10. Богданова Ю. Л.,

Копиляк І. М. Зародження і розвиток регіональних традицій та пошуки національних стилів в архітектурі Львова кінця XIX – початку XX ст. / Ю. Л. Богданова, І. М. Копиляк // Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія: Архітектура. – 2013. – № 757. – С. 175–183. 11. Лозинський Р. М. Сучасні межі Львівської міської агломерації / Р. М. Лозинський, І. М. Костюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. – 2011. – № 2. – С. 55–60. 12. Черкес Б. С., Мисак Н. Р. Розвиток і трансформація житлового району Сихів у Львові / Б. С. Черкес, Н. Р. Мисак // Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія: Архітектура. – 2013. – № 757. – С. 54–61. 13. Posatsky B. Transformacje przestrzenne centrum Lwowa: plany i realizacje w ciągu XX i na początku XXI wieku / B. Posatsky // Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej. Budownictwo – 2014 – № 20. – S. 203–218. 14. Ковпак В. Ігнаці Дрекслер та його архів у фондах відділу рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. / В. Ковпак // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. – 2013. – № 5. – С. 394–405. 15. Drexler Ignacy. Wielki Lwów. Nakładem Gminy miasta Lwowa. 1920. – 66 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/16033/edition/17050/content?ref=desc> 16. Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). Фонд 7, опис 1, справа 587. 17. ДАЛО Фонд 7, опис 3, справа 258. 18. ДАЛО Фонд 7, опис 3, справа 232. 19. ДАЛО Фонд 7, опис 1, справа 221. 20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 kwietnia 1930 r. o rozszerzeniu granic miasta Lwowa w województwie lwowskiem [Electronic resource] // Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. – 1930 – № 35 – Poz. 286. – Mode of access : <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19300350286> 21. Drugi powszchny spis ludności z dn. 9.XII.1931 r. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność. Stosunki zawodowe. Województwo Lwowskie bez miasta Lwowa. – Warszawa, 1938. – 450 s. 22. Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa. – 1924. – 64 s. 23. ДАЛО Фонд 7, опис 1, справа 1035. – 134 арк.

REFERENCES

1. Rusanova I.V., Shul'ha H.M. *Kontseptual'ni osnovy terytorial'noho planuvannia* [Conceptual foundations of territorial planning]. *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika": Arkhitektura*, [Bulletin of Lviv Polytechnic National University: Architecture], 2001, № 429, pp. 108–111 [in Ukrainian].
2. Lozyns'kyj R. M.; Kostiuk I. M. *Suchasni mezhi L'vivs'koi mis'koi ahlomeratsii* [The modern limits of the Lviv urban agglomeration]. *Naukovi zapysky Ternopil's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Heohrafiia* [The scientific issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical university. Series: geography], 2011, no 2, pp. 55–60. [in Ukrainian].
3. Revunova, I. (2016, October 20). *L'viv peretvoryt'sia na "Velykyj L'viv". Meriia opryliudnyla plany zi stvorennia ahlomeratsii Lviv becomes the great lviv*. [The government has published plans of agglomeration creation]. Retrieved September, 2017, from https://zaxid.net/lviv_peretvoritsya_na_velikiy_lviv_n1407141 [in Ukrainian].
4. Revunova, I. *"Tse ne pryiednannia, a ob'iednannia". Scho oznachatyne stvorennia l'vivs'koi ahlomeratsii* [This is not connection, this is unification. What will mean the creation of Lviv agglomeration?]. Retrieved September, 2017, from https://zaxid.net/tse_ne_pryiednannya_a_obyednannya_n1407254 [in Ukrainian].
5. **22-ha sesiia 6-ho sklykannia UKhVALA № 4968 vid 14.07.2015 . Pro zminu i vstanovlennia mezh m. L'vova** [22th session 6th convocation. The decision no. 4968 of 14/072015. About border changing and setting]. Retrieved September 25, 2017, from <http://www8.city-adm.lviv.ua/inTEAM/Uhvaly.nsf/9315c344519dd559c2256bb50042bc5c/6255adb751b19bafc2257e89004b7ca0?OpenDocument> [in Ukrainian].
6. Protsak, Kh. **Robocha hrupa maie napratsiuvaty dokument schodo vrakhuvannia interesiv L'vova u protsesi formuvannia ob'iednanykh terytorial'nykh hromad L'vivs'koi oblasti** [The working group has to make up a document about the consideration of Lviv interests in the process of forming united territorial communities of Lviv region]. Retrieved September 25, 2017, from <http://city-adm.lviv.ua/news/government/235083-robocha-hrupa-maie-napratsiuvaty-dokument-shchodo-vrakhuvannia-interesiv-lvova-u-protsesi-formuvannia-obiednanykh-terytorialnykh-hromad-lvivskoi-oblasti> [in Ukrainian].
7. Revunova I. **L'viv pryroste klaptiamy. Misto obminiaiet'sia terytoriiamy z navkolyshnimy selamy** [Lviv will accrete by pieces. City is going to

exchange territories with nearby villages]. Retrieved September 25, 2017, from https://zaxid.net/lviv_priroste_klapyami_n1378095 [in Ukrainian].

8. Dolyns'ka M. **Formuvannia i rozvytok terytorii L'vova: zminy administratyvno-terytorial'noho podilu mista v XIII-XXI stolittiakh** [Forming and development of Lviv territory] L'viv: misto – suspil'stvo – kul'tura: Zbirnyk naukovykh prats', [Lviv: city – community – culture]. Lviv, 2016, no. 10/1, pp. 13–30. [in Ukrainian].

9. Bohdanova Yu. **“Velykyj L'viv” – fantaziia real'nosti chy zdijsnena khymera** [“The great Lviv” – fantasy of reality or fulfilled dream?] Visnyk natsional'noho universytetu “L'vivs'ka politekhnikha [Visnyk Natsional'noho universytetu “L'vivs'ka politekhnikha”], 2004, no. 505, pp. 164–173. Available at: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/9607/1/22.pdf> [in Ukrainian].

10. Bohdanova Yu. L., Kopyliak I. M. **Zarozhennia i rozvytok rehional'nykh tradytsij ta poshuky natsional'nykh styliv v arkhitekturi L'vova kintsia XIX – pochatku XX st.** [Birth and development of regional traditions and looking for national styles in Lviv architecture at the end of XIX-the beginning of XX century]. Visnyk Natsional'noho universytetu L'vivs'ka politekhnikha. Serii: Arkhitektura [Bulletin of Lviv Polytechnic National University: Architecture] 2013, no.757, pp. 175–183. [in Ukrainian].

11. Lozyns'kyj R. M., Kostiuk I.M. **Suchasni mezhi L'vivs'koi mis'koi ahlomeratsii** [Modern borders of Lviv town agglomeration] Naukovi zapysky Ternopil's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Heohrafiia. [The scientific issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical university. Series: geography] 2011, no. 2, pp. 55–60. [in Ukrainian].

12. Cherkes, B. S., Mysak, N. R. **Rozvytok i transformatsiia zhytloвого rajonu Sykhiv u L'vovi.** [Development and transformation of the residential area Sykhiv in Lviv] Visnyk Natsional'noho universytetu L'vivs'ka politekhnikha. Serii: Arkhitektura [Bulletin of Lviv Polytechnic National University: Architecture] 2013, no. 757, pp. 54–61. [in Ukrainian].

13. Posatsky B. **Transformacje przestrzenne centrum Lwowa: plany i realizacje w ciagu XX i na poczatkku XXI wieku.** Zeszyty Naukowe Politechniki Czestochowskiej. Budownictwo. 2014, no. 20, pp. 203–218.

14. Kovpak V. **Ihnatsy Dreksler ta joho arkhiv u fondakh viddilu rukopysiv L'vivs'koi natsional'noi naukovoii biblioteki Ukrainy imeni V. Stefanyka.** [Ignacy Drexler and his archive in the funds of department of manuscripts the Lviv national Vasyl Stefanyk scientific library] Zapysky L'vivs'koi natsional'noi naukovoii biblioteki Ukrainy imeni V. Stefanyka [Notes from the Lviv National Vasyl Stefanyk Scientific Library of Ukraine] 2013, no. 5, pp. 394-405. [in Ukrainian].

15. Drexler, I. (1920) **Wielki Lwów. Lwow: Nakladem Gminy miasta Lwowa.** Available at: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/16033/edition/17050/content?ref=desc> [in polish]

16. Derzhavnyj arkhiv L'vivs'koi oblasti (DALO) [State Archives of Lviv Region] Fund 7, des. 1, act. 587.

17. Derzhavnyj arkhiv L'vivs'koi oblasti (DALO) [State Archives of Lviv Region] Fund 7, des. 3, act. 258.

18. Derzhavnyj arkhiv L'vivs'koi oblasti (DALO) [State Archives of Lviv Region] Fund 7, des. 3, act. 232.

19. Derzhavnyj arkhiv L'vivs'koi oblasti (DALO) [State Archives of Lviv Region] Fund 7, des. 1, act. 221.

20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 kwietnia 1930 r. o rozszerzeniu granic miasta Lwowa w województwie lwowskiem [Electronic resource]. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. 1930, no. 35, Available at: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19300350286> [in polish].

21. **Drugi powszeczny spis ludności z dn. 9.XII.1931 r. Mieszkania i gospodarstwa domowe. Ludność. Stosunki zawodowe. Wojewodztwo Lwowskie bez miasta Lwowa.** (1938). Warszawa. [in polish].

22. **Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej.(1924).** Warszawa. [in polish].

23. Derzhavnyj arkhiv L'vivs'koi oblasti (DALO) [State Archives of Lviv Region] Fund 7, des. 1, act. 1035.

Дата надходження: 16.10.2017 р.